

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Krajčoviča a sudcov JUDr. Libora Duľu a JUDr. René Štepánika na neverejnom zasadnutí dňa 24. septembra 2013 v Bratislave v trestnej veci proti obvinenému **Z. G.** pre obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c/, d/, ods. 2 písm. e/ Tr. zák. o dovolaní obvineného proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave z 13. decembra 2012, sp. zn. 6 To 7/2012, takto

r o z h o d o l :

Podľa § 382 písm. c/ Tr. por. dovolanie obvineného **Z. G. sa o d m i e t a.**

O d ô v o d n e n i e

Rozsudkom Okresného súdu Dunajská Streda z 25. augusta 2010, sp. zn. 2 T 62/2009, bol obvinený **Z. G.** uznaný vinným obzvlášť závažným zločinom nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držaním a obchodovaním s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c/, d/, ods. 2 písm. e/ Tr. zák. na tom skutkovom základe, že

od presne nezisteného času v roku 2008 do vykonania domovej prehliadky dňa 11.09.2008 v mieste svojho trvalého bydliska, v obci O. na L., v záhrade vo fóliovníku si po obstaraní z bližšie nezisteného zdroja zasadil a vypestoval 6 kusov rastlín veľkosti 2,10 až 2,30 m o celkovej hmotnosti 40,46 kg v čerstvom stave vykazujúcich znaky typické pre rastlinný rod Cannabis – konope, pričom kriminalistickým skúmaním sa zistilo, že upotrebitelný materiál po vysušení predstavoval množstvo 4,21 kg s priemernou koncentráciou tetrahydrokanabinolu 3,8% hmotnostného, pričom z tohto množstva obsahujúceho 160 g tetrahydrokanabinolu by sa dalo pripraviť 8420 až 15998 obvykle jednorazových dávok omamnej látky, ktorých hodnota na čiernom trhu by sa podľa odborného vyjadrenia Národnej protidrogovej jednotky pohybovala v rozpätí od 11.179,71 € do 42.482,91 €, rastliny rodu Cannabis sú zaradené v zmysle zákona č. 139/1998 Z. z.

o omamných látkach, psychotropných látkach a prípravkoch v znení neskorších predpisov do I. skupiny omamných látok.

Za to mu bol podľa § 172 ods. 2 s použitím § 36 písm. j/, § 38 ods. 3 Tr. zák. uložený trest odňatia slobody v trvaní desať rokov.

Podľa § 48 ods. 2 písm. b/ Tr. zák. bol obvinený na výkon trestu zaradený do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia.

Podľa § 76 ods. 1 Tr. zák. súd uložil obvinenému ochranný dohľad na jeden rok.

Proti rozsudku súdu prvého stupňa podal obvinený na hlavnom pojednávaní odvolanie.

Krajský súd v Trnave uznesením z 13. decembra 2012, sp. zn. 6 To 7/2012, podľa § 319 Tr. por. odvolanie obvineného Z. G. zamietol.

Proti citovanému uzneseniu Krajského súdu v Trnave podal obvinený Z. G. prostredníctvom svojej obhajkyne dňa 17. apríla 2013 dovolanie z dovolacieho dôvodu uvedeného v ustanovení § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. Konštatoval v ňom, že zavinenie tvorí základ trestnej zodpovednosti, je obligatónym znakom subjektívnej stránky trestného činu a vyjadruje vnútorný (psychický) vzťah páchatel'a k podstatným zložkám trestného činu. Rozporoval závery odvolacieho súdu, že obvinený konal vo forme nepriameho úmyslu, ktorý spočíva na vedomostnej zložke. Poprel konanie čo i len v nepriamom úmysle zasadiť a vypestovať rastliny, ktorých účinky sú omamné, argumentujúc, tým že nevedel, že môže porušenie zákona spôsobiť. Poukázal na to, že nebolo zistené, kde zadovážil sadenice na tieto rastliny a spôsob ich pestovania, ani to, na aký konkrétny cieľ tieto rastliny vo svojom fóliovníku pestoval. Vidí pochybenie polície v tom, že mala počkať do dozretia rastlín a zistiť, komu pestovanie slúži, odhaliť celý obchod s drogami a len tak bez pochybností preukázať nielen jeho vinu, ale aj pohnútku vedúcu k zadováženiu alebo prechovávaniu omamnej látky. Zdôraznil, že iba pracuje v poľnohospodárskom družstve ako opravár poľnohospodárskej techniky, drogy nepozná, noviny veľa nečíta, nevie po slovensky, televíziu pozerá v maďarskom jazyku, na Slovenku neexistuje systém zabezpečujúci v potrebnej miere všeobecnú osvetu v súvislosti s drogami, a preto sa nestotožňuje so závermi

odvolacieho súdu, že musel vedieť, že sa jedná o marihuanu, ktorá je omamnou látkou, ktorej výroba je zakázaná a trestná, a nie o liečivé bylinky.

Poukázal na nesprávne právne posúdenie zisteného skutku ako trestný čin, pretože nešlo o trestný čin, lebo nebola preukázaná subjektívna stránka (zavinenie).

Dovolaním sa obvinený Z. G. domáha, aby dovolací súd vyslovil porušenie zákona v ustanovení § 172 ods. 1 písm. e/, d/, ods. 2 písm. c/ Tr. zák. (v tomto znení mal zrejme dovolateľ na mysli ustanovenie § 172 ods. 1 písm. c/, d/, ods. 2 písm. e/ Tr. zák. v zmysle znenia právnej kvalifikácie skutku, ktorým bol uznaný vinným – poznámka senátu dovolacieho súdu), zrušil napadnuté rozhodnutie a jemu predchádzajúce rozhodnutie súdu prvého stupňa vo výroku o vine a treste a prikázal, aby súd o ktorého rozhodnutie ide, vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

K predmetnému dovolaniu podal písomné vyjadrenie prokurátor Krajskej prokuratúry v Trnave. Uviedol v ňom, že súdom zistený skutok po objektívnej i subjektívnej stránke vyčerpáva všetky znaky žalovaného trestného činu (§ 172 ods. 1 písm. c/, d/, ods. 2 písm. e/ Tr. zák.) a z jeho popisu je dostatočne zřejmé zavinenie obvineného Z. G. k nelegálne zadováženým a vypestovaným rastlinám rodu Cannabis – konope a to vo forme minimálne nepriameho úmyslu v zmysle § 15 písm. b/ Tr. zák. Neznalosť zákona č. 139/1998 Z.z. o omamných látkach, psychotropných látkach a prípravkoch v znení neskorších predpisov, ktorý fyzickej osobe zakazuje akúkoľvek manipuláciu s rastlinami rodu Cannabis – konope, majúcimi charakter omamnej látky, neospravedlňuje žiadneho páchatel'a, teda ani obvineného Z. G.. Podľa prokurátora úmysel v konaní obvineného, ktoré je opísané v zistenom skutku, možno vyvodit' tiež s aktívneho správania sa obvineného smerujúceho k určitému cieľu (po obstaraní z bližšie nezisteného zdroja zasadil a vypestoval...). Vzhľadom na to, že dôvody dovolania uvádzané obvineným Z. G. nie sú splnené, prokurátor navrhol, aby dovolací súd podané dovolanie odmietol podľa § 382 písm. c/ Tr. por.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len najvyšší súd) ako dovolací súd (§ 377 Tr. por.) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní skúmal procesné podmienky pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu (§ 368 ods. 2 písm. h/ Tr. por.), bolo podané prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Tr. por.), osobou oprávnenou na jeho podanie (§ 369 ods. 2 písm. b/ Tr. por.), v zákonnej lehote (§ 370 ods. 1 Tr. por.) a na súde, ktorý rozhodol v prvom stupni (§ 370 ods. 3 Tr. por.), že dovolanie spĺňa

obligatórne obsahové náležitosti (§ 374 ods. 1, ods. 2 Tr. por.) a že obvinený pred podaním dovolania využil svoje právo podať riadny opravný prostriedok (§ 372 ods. 1 Tr. por.).

Najvyšší súd následne na neverejnom zasadnutí podľa § 381 Tr. por. zistil, že dovolanie podané obvineným Z. G. nie je dôvodné, a preto ho podľa § 382 písm. c/ Tr. por. odmietol.

Dovolanie má byť len skutočne výnimočným prielomom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Preto možnosti podania dovolania, vrátane dovolacích dôvodov, musia byť nutne obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia opravná inšancia. Dôvody dovolania sú v porovnaní s dôvodmi zakotvenými pre zrušenie rozsudku v odvolacom konaní, podstatne užšie.

Dovolaateľ, obvinený Z. G., uplatnil dovolací dôvod uvedený v ustanovení § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. – rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia, pričom však dovolací súd správnosť a úplnosť zisteného skutku nemôže skúmať a meniť. Preto aj pre posúdenie veci dovolacím súdom zostáva rozhodnou skutková veta ustálená v rozhodnutí súdu prvého stupňa a potvrdená uznesením odvolacieho súdu, že obvinený Z. G. „si po obstaraní z bližšie nezisteného zdroja zasadil a vypestoval“ rastliny rodu Cannabis – konope bližšie špecifikované v skutkovej vete uvedeného rozsudku.

Pre zločin, ktorým bol obvinený Z. G. uznaný vinným, sa vyžaduje úmyselné zavinenie vo forme úmyslu priameho (*dolus directus*), alebo úmyslu nepriameho (*dolus indirectus* – *eventualis*). V prvej alternatíve páchatel' chcel spôsobom uvedeným v trestnom zákone porušiť alebo ohroziť záujem chránený týmto zákonom, v druhej alternatíve páchatel' vedel, že svojim konaním môže také porušenie alebo ohrozenie spôsobiť, a pre prípad, že ich spôsobí, bol s tým uzročený. Treba pripomenúť, že zavinenie je vnútorný, psychický vzťah páchatel'a k podstatným zložkám trestného činu a je vybudované na zložke a) poznania, ktoré zahŕňa vnímanie páchatel'a, ako aj predstavu predmetov a javov, ktoré páchatel' vnímal pred tým alebo ku ktorým dospel svojim úsudkom na základe poznatkov a skúseností, a na zložke b) vôľovej, ktorá zahŕňa chcenie alebo uzročenie, teda rozhodnutie konať určitým spôsobom so znalosťou podstaty veci. Vedomostná zložka je pri priamom i nepriamom úmysle rovnaká. Pre konkrétnu trestnú vec obvineného je postavená na všeobecnom poznaní

bežného občana o škodlivosti drog, neoprávneného nakladania s nimi (vyjadrená v zákonom ustanovení písmen a/ - d/ § 172 ods. 1 Tr. zák.) a s tým spojeného trestnoprávneho postihu. Drogová scéna, účinky drog, ich základné poznanie sú fenoménom z dlhoročného hľadiska pre tento zemepisný región (v širšom rozsahu než územie Slovenskej republiky) tak zrejším, že nemožno akceptovať obhajobu obvineného uplatnenú v dovolaní (obdobnú obhajobu uplatnenú v odvolacom konaní riešil druhostupňový súd) o svojej nevedomosti o drogách, ktorú spája s neovládaním slovenského jazyka a nesledovaním slovenských médií, pretože tento fenomén je zhodný a problémový i v okolitých štátoch a nemôže sa nedotýkať hoci i v nepriamych prejavoch každého občana, ktorý sa pohybuje v reálnom živote a bežných sociálnych (medziludských) vzťahoch, z ktorých obvinený Z. G., žijúci a pracujúci v tomto prostredí, sa nevyčleňuje. Vo vzťahu k námietke obvineného o (ne) poznaní konkrétnej rastliny rodu Cannabis, je treba vychádzať z okolností jej nadobudnutia a pestovania obvineným (súdmi prvého a druhého stupňa ustálené konanie obvineného v skutkovej vete), ktorá pre svoju charakteristiku, veľkosť, dôvod pestovania vo fóliovníku, nepredajnosť a legálnu nenadobudnuteľnosť v obchodoch, resp. v širšom slova zmysle na trhu, jasne preukazuje, že sa jedná o špecifikum zjavne poznané obvineným, ktoré spĺňajú aj ľudia s nižším dosiahnutým vzdelaním a životnými skúsenosťami, než objektívne obvinený má.

Za týchto okolností tak dovolací súd, zhodne so závermi súdov nižších stupňov, neakceptoval obhajobu obvineného o absencii u neho zložky poznania, ako jedného zo základných dvoch pilierov zavinenia ku konkrétnemu trestnému činu. Vôľová zložka zavinenia je pri priamom a nepriamom úmysle odlišná, spočívajúca v jej odstupňovaní. Pri priamom úmysle páchatel' chcel porušiť alebo ohroziť záujem chránený trestným zákonom, pričom slovom „chcel“ je vyjadrená tak vôľová zložka, ako aj zložka vedomostná, premietnutá v predstave páchatel'a o chránenom záujme, proti ktorému smerovala jeho vôľa poškodiť ho alebo ho ohroziť. Pri nepriamom úmysle páchatel' vedel, že svojim konaním môže spôsobiť porušenie alebo ohrozenie záujmu chráneného trestným zákonom a pre prípad, že ho spôsobí, bol s tým uzrozumený. V prípade uzrozumenia páchatel' nerátal so žiadnou konkrétnou okolnosťou, ktorá by mohla zabrániť následku, ktorý si predstavoval ako možný. S uvedenými odlišnosťami je však vôľová zložka oboch foriem úmyslu pre konkrétnu trestnú vec charakterizovaná slovesami preukazujúcimi aktívne konanie obvineného pre ďalšie rozhodovanie už nemenne zakotvenými v skutkovej vete rozsudku ...“(si po) obstaraní (z bližšie nezisteného zdroja) zasadil (a) vypestoval“...

Priamy i nepriamy úmysel ako formy zavinenia sú obligatórnou zložkou subjektívnej stránky trestného činu, ktorej naplnenie je jedným zo znakov skutkovej podstaty trestného činu. Preukázanie jednej z foriem úmyselného zavinenia podlieha dokazovaniu rovnako ako objektívne znaky trestného činu (konanie, následok, príčinný vzťah). Vychádza teda z dôkazov v ich jednotlivostiach i v ich súhrne. Keďže sa v kategórii zavinenia preukazuje vedomostná i vôľová zložka konania páchatel'a, podstatnou býva jeho výpoveď, ktorá je najpreukaznejšou sondou do jeho vnútorného vnímania, prežívania, prejavov a spúšťacích mechanizmov jeho konania. Spravidla je to priznanie obvineného, ktoré najjednoznačnejšie preukáže priamy či nepriamy úmysel páchatel'a. Pri absencii tohto dôkazu je potrebné vychádzať z ostatných dôkazov na preukaznosť jednej z týchto dvoch rovín úmyselného zavinenia. Pokiaľ na základe vykonaného dokazovania súdy nižších stupňov ustálili naplnenie znakov aspoň eventuálneho úmyslu, nie je tým vylúčený i úmysel priamy, avšak (zrejme) nebol dôkazmi jednoznačne preukázaný.

Na základe uvedeného dovolací súd konštatuje, že závery súdov nižších stupňov o forme minimálne nepriameho úmyslu zavinenia obvineného Z. G. vo vzťahu k zločinu, ktorým bol uznaný vinným, sú v súlade s trestným zákonom a niet preto dôvodu vyhovieť dovolaniu obvineného z ním uvedeného dovolacieho dôvodu uvedeného v ustanovení § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. Najvyšší súd preto postupom podľa § 382 písm. c/ Tr. por. uznesením bez preskúmania veci dovolanie odmietol.

Najvyšší súd sa v rámci tohto konania zameril na otázke súvisiace s podaným dovolaním a nad tento rámec neriešil iný problém prvostupňového konania, ktorý nemal praktický dopad na postavenie obvineného Z. G. v súvislosti s uznaním jeho viny a vykonania uloženého trestu, resp. ochranného opatrenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 24. septembra 2013

JUDr. Peter K r a j č o v i č , v.r.
predseda senátu

Vyhotovil: JUDr. René Štepánik

Za správnosť vyhotovenia: Mgr. Libuša Jánošíková